

VLAAMSE COMMISSIE ONROEREND ERFGOED

ADVIES VCOE 2018|022 VAN 19 APRIL 2018

OVER DE VOORLOPIGE BESCHERMING ALS MONUMENT VAN WONING DE SOMVIELE IN GENT, NAAR AANLEIDING VAN DE ADVIESVRAAG VAN MINISTER GEERT BOURGEOIS VAN 28 MAART 2018

De Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, rechtsgeldig samengesteld, brengt op 23 april 2018 volgend advies uit:

1. De VCOE ontving op 28 maart 2018 een adviesvraag van Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de voorlopige bescherming als monument van de woning De Somviele, gelegen Oudeheerweg 8 te Sint-Denijs-Westrem. De commissie spreekt zich in voorliggend advies uit over de documenten in het kader van de voorlopige bescherming, met name: (a) het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming, (b) de fotoregistratie, (c) het afbakeningsplan en (d) het beschermingsvoorstel.
2. Artikel 1 van het ministerieel besluit legt de bescherming van de woning De Somviele met tuin als monument vast. Artikel 1 verwijst tevens naar het afbakeningsplan en de fotoregistratie die als bijlagen bij het beschermingsbesluit werden gevoegd.

De commissie merkt op dat voorliggende bescherming kadert binnen het thema van de naoorlogse architectuur in Gent en als dusdanig is opgenomen op de beschermingskalender 2018. Omtrent dit beleidsthema zou aan de VCOE een nota worden overgemaakt die de selectie en het onderzoek verder duidt, en ook de geplande beschermingen motiveert.¹ De commissie heeft tot op heden geen nota ontvangen en vraagt deze alsnog te bezorgen.

Het inhoudelijk dossier voor woning De Somviele verduidelijkt wel dat *“het pand werd geselecteerd na het algemene archief- en literatuuronderzoek, het veldwerk en de afweging van de erfgoedwaarde in functie van opname in de inventaris van het bouwkundig erfgoed. Het onderzoek in de Gentse deelgemeentes bracht drie opvallende, bewaarde woningen aan het licht van deze architect, waarbij Woning De Somviele beschouwd kan worden als een culminatie van de voornaamste ontwerpprincipes van Grootaerts moderne architectuurpraktijk. Plaatsbezoeken aan twee andere woningen ontworpen door Grootaert in Deinze, evenals mondelinge bronnen, waaronder familie van architect Grootaert, lieten daarnaast een vergelijking toe binnen het oeuvre en boden een ruimer afwegingskader.”* De commissie vindt het positief dat de inventarisatiecampagne in de Gentse deelgemeentes aanleiding heeft gegeven tot verder onderzoek naar het oeuvre en de architectuurpraktijk van architect Daniël Grootaert. Aldus kon een weloverwogen keuze worden gemaakt voor de bescherming van woning De Somviele als diens voornaamste realisatie.

3. Artikel 2 van het ministerieel besluit verwijst naar de architecturale en artistieke waarden die de bescherming verantwoorden en beschrijft de aanwezige erfgoedkenmerken en erfgoedelementen die het te beschermen monument typeren.

---

¹ Zie <https://besluiten.onroerenderfgoed.be/besluiten/14562/bestanden/17808>, pag.4

De commissie erkent de architecturale en artistieke waarde van het pand. Deze erfgoedwaarden worden helder gemotiveerd in het dossier. De erfgoedkenmerken en -elementen van het te beschermen monument worden tevens uitgebreid beschreven. De commissie merkt wel op dat daarbij minder aandacht is voor de slaapvertrekken, waarvan enkel de planindeling wordt beschreven. De slaapkamers werden ook niet fotografisch geregistreerd, wellicht om privacy redenen. Het is daardoor onduidelijk of deze vertrekken al dan niet waardevolle interieurkenmerken bewaren (bv. vast meubilair, specifiek materiaalgebruik,...). De commissie vraagt dit te verduidelijken.

Verder vraagt de commissie bijzondere aandacht voor een gedegen bescherming van de waardevolle kunstwerken en interieurelementen die in artikel 2 worden vermeld. Onder andere het haardontwerp van De Buck en de originele lichtarmaturen en lusters maken integrerend deel uit van het ensemble en dragen bij aan de erfgoedwaarde van de woning. De koperen schouwbekroning die bij het haardontwerp hoort, werd evenwel gedemonteerd en wordt momenteel in de tuin bewaard. Dit element is aldus roerend geworden, maar wordt niet als dusdanig gevat door voorliggend beschermingsvoorstel. Eenzelfde bedenking geldt voor de lusters en armaturen: de commissie meent dat het losse interieurelementen betreffen die als cultuurogoed moeten worden meegenomen. De commissie vraagt de schouwbekroning, als cultuurogoederen op te nemen.

4. De beheersdoelstellingen zijn opgenomen in artikel 3 van het beschermingsbesluit. De commissie ondersteunt de beheersvisie voor woning De Somviele en beaamt dat elke beheersdaad vraagt om een geïntegreerde en duurzame aanpak waarbij de impact op de volledige site met al z'n componenten wordt afgewogen.
5. Artikel 4 van het ministerieel besluit bevat de voorschriften voor instandhouding en onderhoud van het te beschermen monument.
6. In artikel 5 van het beschermingsbesluit worden de toelatingsplichtige handelingen opgesomd. De commissie heeft hierbij geen bemerkingen en gaat akkoord met de voorgestelde toelatingsplichten.
7. Op basis van bovenstaande argumentatie en opmerkingen geeft de commissie een voorwaardelijk gunstig advies voor de voorlopige bescherming als monument van woning De Somviele. De commissie vraagt:
  - Te verduidelijken of in de slaapvertrekken nog waardevolle interieurelementen of – kenmerken bewaard zijn gebleven;
  - De schouwbekroning, lusters en lichtarmaturen als cultuurogoederen te beschermen.

Namens de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed,

Michiel Deweydt

Voorzitter